

Orkland kommune

Oktober 2021

FR1191

1 SAMMENDRAG AV PROSJEKTPLAN

Problemstilling	<ol style="list-style-type: none">1. Er kommunens vannforsyning av tilstrekkelig kvalitet?2. Er kommunens avløpssystem av tilstrekkelig kvalitet?3. Sikres det at private avløpsanlegg er i samsvar med krav i spredt bebygd strøk langs vann og elver?4. Hvordan følger kommunen opp gruveforurensning på Løkken?
Kilder til kriterier	<ul style="list-style-type: none">- EUs vanddirektiv- Drikkevannsforskriften- Forurensningsforskriften- Internkontrollforskriften- Forskrift om plan for beredskapsplanlegging- Regjeringens mål for vann og helse (2014)- Lov om kommunale vass- og avløpsanlegg
Metode	Intervju og dokumentgjennomgang
Tidsplan	<ul style="list-style-type: none">• 350 timer• Levering til sekretær medio juni 2022
Prosjektteam	Oppdragsansvarlig revisor: <ul style="list-style-type: none">• Sunniva Tusvik Sæter, sts@revisjonmidtnorge.no Prosjektmedarbeider: <ul style="list-style-type: none">• Eirik Gran Seim, egs@revisjonmidtnorge.no Styringsgruppe: <ul style="list-style-type: none">• Thomas Furunes• Johannes Olav Nestvold
Uavhengighetserklæring	Ingen av de involverte revisorer vil få habilitetsproblemer ved gjennomføringen av prosjektet. Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisors uavhengighetserklæring er vedlagt prosjektplanen.
Kontaktperson i Orkland	Kommunedirektøren eller den kommunedirektøren delegerer

2 MANDAT

2.1 Bestilling

Kontrollutvalget har bestilt en forvaltningsrevisjon innen vannforsyning og avløp. Bestillingen ble gjort 21.09.2021 i sak 28/21.

Revisor presenterte tre aktuelle problemstillinger, inkludert en problemstilling om selvkost. Kontrollutvalget kom også med innspill om at det var aktuelt å se på følgende saker:

- Hvordan sikres det at private avløpsanlegg er i samsvar med krav i spredt bebygd strøk langs vann og elver? Fører kommunen tilsyn her?
- Hvordan følger kommunen opp gruveforurensning på Løkken?

Private avløpsanlegg og oppfølging av disse er hjemlet i forurensningsloven. Kommunen har en rolle i å følge opp private anlegg.¹ Forurensningen i gruva på Løkken er hjemlet i samme lov. Tilsyn av forurensningen i grunnen i gruva og oppfølging av dette, ligger etter revisors forståelse til Miljødepartementet og Direktoratet for mineralforvaltning.

Kommunen har tatt i bruk selvkostsystemet Envidan Momentum. Dette er etter revisors mening risikoreduserende. Regnskapsrevisor har nylig hatt en etterlevelseskontroll på selvkost i Orkland. Disse momentene gjør at revisor mener det er mindre relevant å foreta en selvkostgjennomgang i dette prosjektet.

2.2 Bakgrunnsinformasjon

Tall fra Statistisk sentralbyrå (SSB) viser at 4,5 millioner eller ca. 86 prosent av befolkningen i Norge, er tilknyttet kommunal vannforsyning og det er per september 2019 registrert 7400 vannforsyningssystemer. Rundt 90 prosent av Norge befolkning får drikkevannet fra overflatevann, mens resten benytter grunnvann. I 2018 lekket nesten 30 prosent av vannet ut av det kommunale vannledningene. Sverige har til sammenligning 20 prosent, mens Danmark har under 8 prosent. Det nasjonale målet var 25 prosent innen 2020.

¹ Miljødirektoratet, «Kommunens myndighet og plikt til avløp», 2020 <<https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/forurensning/avlop/for-myndigheter/tilsyn/generell-veiledning-om-tilsyn-etter-avlopsregelverket/kommunens-myndighet-og-plikt/>>.

I 2018 ble det gjennomført 4000 lekkasjereparasjoner med en estimert kostnad på ca. 350 millioner. Alderen sier ingenting direkte om tilstanden til vannledningene, men risikoen for at det oppstår sprekker og hull øker gjerne med alderen.

Sprekker og hull i vannledningene gir tap av drikkevann. Hvis det oppstår situasjoner med lavt eller fraværende trykk i vannledningene, kan forurensninger bli sugd inn i vannledningene å skape sykdomsutbrudd. Forurensningene kan f.eks. komme fra nærliggende avløpsnett².

Kommunen som vannverkseier må forholde seg til overnevnte krav som er nærmere regulert i drikkevannsforskriften. Mattilsynet har oppfølging av vannkvaliteten i Norge. Norge har satt mål for å bedre vannkvaliteten. Målet er at drikkevannet skal være trygt. Mattilsynet peker på at den største utfordringen for drikkevannet i Norge er distribusjonssystemet. Sammen med regelverket for drikkevann gir de nasjonale målene føringer for arbeidet med å levere trygt og nok drikkevann. I praksis betyr det at vannverkseierne må sette søkelys på områder som er utpekt som særlig viktige. Eksempler er leveringssikkerhet og utbedring av vannrørene. Vann i nødstilfeller er viktig for kommunens beredskap.

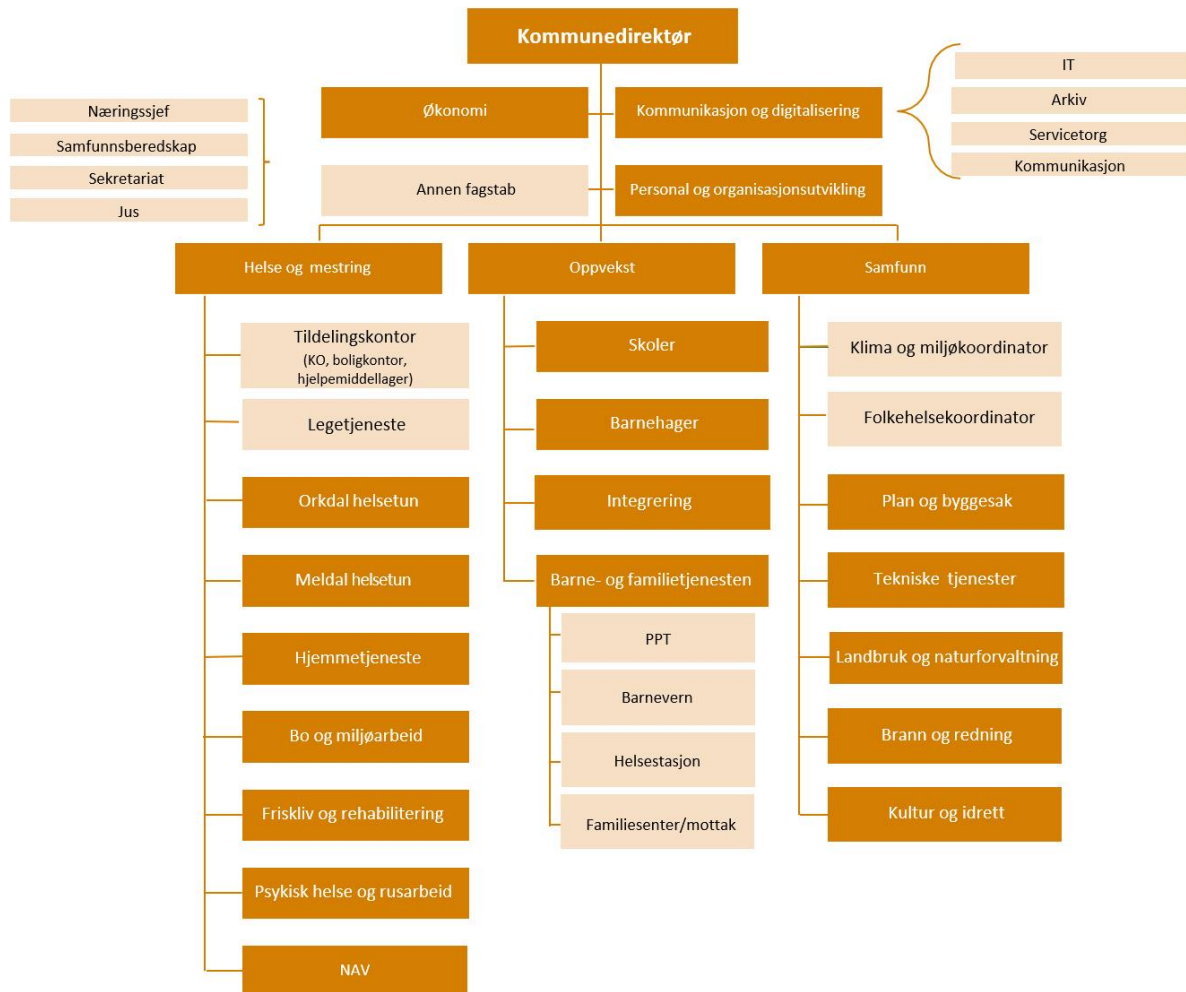
Ansvar for avløp er hjemlet i forurensningsforskriften. Kommunens ansvar for avløpsområdet er:

- ha oversikt over hvilke rensekrav som gjelder for de ulike områder i kommunen
- oversikt over utslippstillatelser og anleggenes tilstand
- være ansvarlig for drift og vedlikehold av anlegg som helt eller delvis eies av kommunen

² Mattilsynet, *Status for drikkevannsområdet i landets kommuner*, oktober 2019, hentet fra: https://www.mattilsynet.no/mat_og_vann/drikkevann/opplysninger_om_vannforsyningssystemer/status_for_drikkevannsomraadet_i_landets_kommuner.36692/binary/Status%20for%20drikkevannsomr%C3%A5det%20i%20landets%20kommuner

2.3 Kommunens organisering

Figur 1. Kommunens organisasjonskart

Kilde: Orkland kommunes hjemmeside

Enheten tekniske tjenester under avdeling Samfunn har følgende arbeidsområder:

- Forvaltning, drift og vedlikehold av kommunale bygninger og innleide lokaler
- Administrasjon av investeringsprosjekter
- Kommunale veier, parker og beplantninger
- Avgiftsbelagte tjenester som vann og kloakk
- Renovasjon og slamtømming utføres av det interkommunale renovasjonsselskapet ReMidt IKS.

Enheten landbruk og naturforvaltning har arbeidsoppgaver innen:

- Jordbruk
- Skogbruk

- Vilt
- Fisk
- Naturforvaltning
- Motorferdsel
- Friluftsliv

Enheten har også arbeidsgiveransvaret for koordinator for Vannområde Orkla (50 prosent stilling) og prosjektleder for Lensa Vest (100 prosent stilling).

3 PROSJEKTDESIGN

I kapittel 3 vil revisor avgrense prosjektet og gå nærmere inn på problemstillingene i prosjektet. Revisjonskriteriene vil bli gjennomgått og metode for innsamling av data vil bli beskrevet.

3.1 Avgrensing

Revisor ønsker å gjøre oppmerksom på at prosjektet omhandler et utvalg av lovområder og er ikke dekkende for alle lovkrav for disse tjenestene. Det vil fremgå tydelig av rapporten hvilke krav det er revidert på.

Den siste problemstillingen vil sannsynligvis gjøres beskrivende, uten revisjonskriterier.

3.2 Problemstillinger

1. Er kommunens vannforsyning av tilstrekkelig kvalitet?
 - Drikkevannskvalitet og informasjon om dette til innbyggerne
 - Distribusjonssystem
 - Internkontrollsystem
2. Er kommunens avløpssystem av tilstrekkelig kvalitet?
 - Oversikt over avløpsanlegg, samt behov for vedlikehold og oppgradering
 - Rensekrav
 - Distribusjonssystem iht. behov
3. Sikres det at private avløpsanlegg er i samsvar med krav i spredt bebygde strøk langs vann og elver?
4. Hvordan følger kommunen opp gruveforurensning på Løkken?

3.3 Kilder til kriterier

- EUs vanndirektiv
- Drikkevannsforskriften
- Forurensningsforskriften
- Internkontrollforskriften
- Forskrift om plan for beredskapsplanlegging
- Regjeringens mål for vann og helse (2014, revidert i 2017)
- Lov om kommunale vass- og avløpsanlegg
- Tilhørende veiledere til lover og forskrifter

3.4 Metoder for innsamling av data

I dette prosjektet er aktuelle metoder for datainnsamling intervju og dokumentgjennomgang.

I gjennomføringen av prosjektet vil vi gjennomføre intervjuer av aktuelle ansatte i kommunen med ansvar for områdene. Kommunens rutiner, systemer og praksis for oversikt over anleggene er aktuelle å be om dokumentasjon på. For de siste to problemstillingene om grunnforurensning vil det kunne være aktuelt å innhente informasjon fra eksterne aktører.

Revisor vil vurdere behovet for øvrige metodevalg underveis i revisjonen. Dette dersom vi blir kjent med opplysninger som tilsier behovet for et større datatilfang. Per i dag anser revisor at datainnsamling via dokumentgjennomgang og intervju vil være tilstrekkelig for å svare ut problemstillingene.

Steinkjer, 15.10.2021

Sunniva Tusvik Sæter

Oppdragsansvarlig revisor